

*თამარ ბერიძე, ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი
ირაკლი მესხი, ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი*

Summary

In tourism service international market in terms of fierce competition, implementing innovations is seen as a powerful factor of effective tourism development. Additionally, new alternative directions in tourism are less studied, which determines the ways of innovative decisions. However, analysis of economic processes shows that in contemporary globalization and growing competition only innovative approaches can ensure the effective development of tourism. It is preferable to invest in innovative directions of tourism business, because only innovation-based strategy will lead to success and thus tourism will still remain a sector for dynamic development of the economy, employment and wellbeing of population.

Keywords: investments, tourism, innovation

* * * * *

თანამედროვე პირობებში ტურიზმის ინდუსტრია ერთ-ერთი ყველაზე დინამიურად განვითარებადი სფეროა, რომელიც მიმართულია ადამიანების დასვენებისა და ცხოვრების დონის ამაღლების მოთხოვნილების დაკმაყოფილებისკენ.

უკანასკნელი ოცნეულის განმავლობაში მსოფლიოში უცხოელი ტურისტების შემოსვლის ზრდის საშუალო წლიური ტემპი შეადგენს 5,1 %-ს, (დაახლოებით 43 მლნ. შემოსვლა ყოველწლიურად). საერთო შემოსულობები - 14 %-ია, დაახლოებით 75 ქვეყანამ გამოიმუშავა 1 მლრდ. დოლარზე მეტი ტურიზმიდან შემოსავლების მიხედვით, ამასთან, თვით ტურიზმი გამოდის როგორც ადამიანის ფიზიკური და მორალური კვლავნარმოების პროცესის ბაზა, ტურიზმის, როგორც გლობალური სოციალურ-ეკონომიკური მოვლენის, ინტენსიური განვითარების ტენდენციის შესანარჩუნებლად.[4]

საყოველთაო გლობალიზაციის და რესურსების შეზღუდულობის თანამედროვე პირობებში აუცილებელია მოძიებული იქნას ახალი მიდგომები თანამედროვე ტურისტების მუდმივად ცვალებადი და მზარდი მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად. მათ შორის მნიშვნელოვან საშუალებად გვევლინება ტურიზმის განვითარების და ფუნქციონირების პროცესისადმი ინოვაციური მიდგომა, რომლის გამოყენებაც გულისხმობს ტურისტული სისტემის ყველა ელემენტში წარმოების ახალი ფაქტორების ჩართვას, რაც უზრუნველყოფს, მოცემულ დარგში კვლავნარმოებითი პროცესების უწყვეტობას.

თანამედროვე ეკონომიკურ ლიტერატურაში განიხილება შეხედულება, რომ ტურისტული მომსახურების საერთაშორისო ბაზარზე მძლავრი

კონკურენციის პირობებში ტურიზმის ეფექტური განვითარების მძლავრ ფაქტორად გვევლინება სიახლეების დანერგვა. ეკონომისტთა ნაწილი განიხილავს მათ, როგორც განსაკუთრებით პროგრესული საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენებას, ამასთან, ნაკლებად არის შესწავლილი ტურიზმის განვითარების ახალი მიმართულებები, რომლებიც განსაზღვრავს ინოვაციურ გადაწყვეტილებათა გამოყენების ვექტორს. თანამედროვე პირობებში ტურიზმი ჩამოყალიბდა და მიიღო აღიარება, როგორც მსოფლიოში მომსახურების განვითარების თვალსაზრისით უმსხვილესმა სფერომ, საყოველთაო გლობალიზაციისა და ინტეგრაციის პირობებში, მსოფლიო ტურიზმის ყველაზე დამახასიათებელ ტენდენციად გვევლინება ტურისტული პროდუქტის დივერსიფიკაცია, ახალი ტურისტული მიმართულებების ძიება. ტრანსპორტირებისა და განთავსების ალტერნატიული საშუალებების არჩევა, ამიტომ აქტუალურია წარმოების ახალი ფაქტორების მოძიება და ჩართვა. ტურიზმის, როგორც ღია სისტემის განვითარების პროცესში თავს იჩენს აქამდე უცნობი თვისებები. ერთ-ერთი მათგანი, რომელიც საშუალებას გვაძლევს დავახასიათოთ ტურიზმი, მისი ფუნქციონალური პარამეტრების მიხედვით გვევლინება ინოვაციურობა, რომელიც ჯერ ერთი, ასახავს სამეცნიერო ტექნიკური პროგრესის ინტენსიურ ზემოქმედებას ტურიზმის განვითარებაზე, რაც ხელს უწყობს ტურისტთა მომსახურების დონისა და ხარისხის ამაღლებას, მეორე მხრივ, ახალი ელემენტების ჩართვის ხარჯზე ტურიზმი გრძელვადიანი პერსპექტივით რჩება მსოფლიო ეკონომიკის ერთ-ერთ დინამიურად განვითარებად სფეროდ. ამრიგად, თანამედროვე ტურიზმის ღია სისტემის ფორმირების პროცესში აუცილებელი ელემენტია სიახლეების შემოტანა, რაც განაპირობებს ცვლილებათა კომპლექსს, რომელსაც ადგილი აქვს სისტემაში და მიმართულია ტურიზმის განვითარების ეფექტიანობის ამაღლებისკენ.

Sparkasse-ს ტურიზმის ბარომეტრის 2013 წელს ჩატარებული კვლევის მიხედვით, ყოველი 10 გამოკითხულიდან 6 სრულიად დარწმუნებულია, რომ ინოვაცია არიას კონკურენციული უპირატესობის უმთავრესი ფაქტორი.[5]

ტურიზმში ინოვაციების ქვეშ იგულისხმება თვისებრივად ახალი პროდუქტი/მომსახურება, ან ინოვაციური საქმიანობის ნებისმიერი საბოლოო პროდუქტი, რომელიც საშუალებას იძლევა დავაკმაყოფილოთ ტურისტების მზარდი და ცვალებადი მოთხოვნილებები მაქსიმალური ეფექტის მიღებით, როგორც ტურისტული ინდუსტრიის საწარმოსთვის,

რეგიონისთვის ან ქვეყნისთვის. სიახლეები, რომელიც გამოიყენება ტურიზმში, შეიძლება იყოს ძალიან მრავალგვარი. აღსანიშნავია ინოვაციების კლასიფიკაცია, რომელიც მიმართულია ტურიზმში კვლავწარმოებითი პროცესების უწყვეტობის უზრუნველყოფის, ეფექტური მეთოდების გამოვლენისკენ. აუცილებელია ავლნიშნოთ, რომ სიახლეების გამოყენების ხასიათი დამოკიდებულია იმ მიზნებზე, რომლებსაც ისახავენ კონკრეტული ტურისტული საწარმოები. აგრეთვე სასიცოცხლო ციკლის ცალკეული ეტაპების მიზნები, რომელზეც მდებარეობს მოცემულ მომენტში საწარმო. ტურიზმის მთელი სისტემის ქმედუნარიანობის უზრუნველსაყოფად, რომელიც შედგება სხვადასხვა საწარმოთა სიმრავლიდან აუცილებელია განვიხილოთ ყველა ურთიერთდაკავშირებული კომპონენტი და ჩაერთოთ იმ ელემენტში ინოვაციები, რომლებიც მოცემული მომენტისთვის ინვესტორს შეთავაზებული მომსახურების ხარისხის რისკს. რადგან ყველაფერმა ამან შეიძლება გამოიწვიოს ტურისტული მოთხოვნის შემცირება. ამასთან დანერგილი ინოვაციები შეთანხმებული უნდა იყოს ტურიზმის გლობალურ მიზნებთან, რაც გულისხმობს ტურიზმის მყარი განვითარების უზრუნველყოფას, პირველ რიგში ხარისხიანი პროდუქტების ფორმირების ხარჯზე და მეორეს მხრივ ტურიზმის, როგორც დარგის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებაზე ქვეყნის შიგნით და მსოფლიო დონეზე.

ტურიზმში ინოვაციების ეფექტურობის შეფასების არსებული მიდგომების ანალიზმა გვიჩვენა, რომ ისინი სრულად ვერ ასახავენ ტურიზმში ინოვაციების დანერგვის შედეგიანობას, რამდენადაც ასახავენ მათი დამუშავებისა და გამოყენების შეფასების ცალკეულ მხარეებს. მისაღებად მიგვაჩნია ინოვაციების ეფექტიანობის შეფასების მაჩვენებლების დაბალანსებული სისტემისა და ინდექსომეთოდის გამოყენებით, რომელიც დამყარებულია, განმაზოგადებელი მაჩვენებლების, წმინდა მოგების საერთო მასასა და გამოყენებული რესურსების უკუგების რენტაბელობაზე, სასიცოცხლო ციკლის ტურისტული საქმიანობის დამოუკიდებელ მიმართულებებს, რომლებიც უშუალო გავლენას ახდენენ საბოლოო შედეგებზე.

საქართველოში ჩამოყალიბებული ბიზნეს გარემო მნიშვნელოვან პერსპექტივებს ბადებს ინვესტიციური საქმიანობის შემდგომი განვითარებისათვის. კერძოდ, იქმნება ყველა პირობა ინვესტიციების მოზიდვისათვის ეკონომიკის ისეთ დარგებში, რომელთა განვითარება ხელს შეუწყობს ქვეყნის ეკონომიკურ წინსვლას და მისთვის საერთაშორისო ეკონომიკაში სათანადო ადგილის დამკვიდრებას.

ტურიზმის გავლენა ეკონომიკის ზრდაზე უაღრესად ფართო მასშტაბიანი და მრავალმხრივია. ეს გამოიხატება როგორც პირდაპირი, ისე არაპირდაპირი ზემოქმედებით. პირდაპირი ზემოქმედება გულისხმობს სახელმწიფო და საბიუჯეტო შემოსავლების ზრდას, დასაქმებას, ინვესტიციების მოზიდვას. არაპირდაპირი ზემოქმედება გამოიხატება ტურიზმის განვითარების საფუძველზე ეკონომიკის სხვა დარგების სტიმულირებაში.

მსოფლიოში ტურიზმის სფეროში ინვესტიციების მასტიმულირებელი ფაქტორების ეფექტიანად გამოყენ-

ების დიდი გამოცდილება არსებობს, ასეთ გამოცდილებას მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლია გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკის მქონე ქვეყნისათვის. განსაკუთრებით ეს ეხება საქართველოს, მითუმეტეს, რომ დავას არ ინვესტის მისი დიდი პოტენციალი და ქვეყნის სამომავლო შესაძლებლობები ამ დარგის ინოვაციურ განვითარებაში: 102 კურორტით, 182 საკურორტო ადგილით, 15000 ისტორიული ძეგლით, რომელთაგან 4 შეტანილია იუნესკოს მსოფლიო საგანძურთა სიაში, მოქმედი 2 და პერსპექტიული 7 ეროვნული პარკით, 2400 მინერალური წყაროთი, რომელთა დღე-ღამური დებეტი 130 მლნ ლიტრია, სამკურნალო ტალახებით, კარსტული მღვიმეებით, კლიმატის მრავალფეროვნებით, მოსახლეობის მდიდარი გამოცდილებით ტერიტორიული მომსახურების დარგში, მეცნიერების, განათლებისა და კულტურის მაღალი დონით, არაორდინარული სტუმართმოყვარეობითა და განთქმული ქართული სამზარეულოთი.[3]

მიუხედავად ყოველივე ზემოთ აღნიშნული უპირატესობისა, საქართველოს ეკონომიკური განვითარების გარკვეული მიღწევებისა და ლიბერალური საინვესტიციო კანონმდებლობისა, რომელიც პასუხობს მსოფლიოში აღიარებულ ნორმებსა და პრინციპებს, საქართველოს საინვესტიციო გარემო უცხოელი ინვესტორებისათვის მაინც ნაკლებ მიმზიდველი რჩება. არადა, საგარეო ეკონომიკური პოლიტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა. ჩგლობალიზაციის პირობებში ინვესტიციები უფრო და უფრო მზარდი მასშტაბებით მოძრაობს ქვეყნებს შორის, რათა მისმა მფლობელმა მიღოს უფრო მეტი მოგება.

სასურველია ინვესტიციები განხორციელდეს ტურისტული ბიზნესის ინოვაციური მიმართულებით განვითარებისათვის, რადგან მხოლოდ სიახლეებზე დამყარებული სტრატეგია იქნება წარმატების მომტანი და ტურიზმში კვლავ დარჩება ეკონომიკის დინამიური განვითარების, დასაქმებისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლების სფეროდ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბარათაშვილი ე, მაგრაქველიძე დ. „საქართველოში საინვესტიციო გარემოს სრულყოფის პრინციპები. 2009
2. ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო „2013 წლის ანგარიში, 2014 წლის ძირითადი მიმართულებები“.
3. საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია „საქართველოს ტურიზმის ინდუსტრიის მიმოხილვა“ თბილისი, 2012 წ.
4. Крыга А.В. „Повышение эффективности развития туризма в регионе на основе инновационного подхода“ СактПетербург, 2009
5. www.tourismusbarometer.de